

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทย

โสมวรรณ พัวเวส

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์จีนใต้ มณฑลกว่างตุง สาธารณรัฐประชาชนจีน 510006

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

อีเมล: yueming79@hotmail.com

รับบทความ: 15 สิงหาคม 2561 แก้ไขบทความ: 15 พฤศจิกายน 2561 ตอบรับบทความ: 21 ธันวาคม 2561

บทคัดย่อ: การศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทย คือ การวิจัยที่ใช้วิธีการเปรียบเทียบทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติวิเคราะหเสียงและความหมายที่ปฏิภาคกันของคำปฏิภาคจีน-ไทย เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยและแก้ปัญหาการจัดกลุ่มตระกูลภาษาของภาษาจีนและภาษาไทยบนพื้นฐานของเสียงและความหมายที่ปฏิภาคกันนั้น การศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทยทั้งในและนอกประเทศได้ถูกรวบรวมและสรุปในบทความนี้ เน้นการศึกษาที่เปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยเป็นหลัก การศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทยสามารถแบ่งออกเป็น 4 สมัย สมัยที่ 1 คือการศึกษาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงริเริ่มการศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทย สมัยที่ 2 คือการศึกษาในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20 ผลของการศึกษาในสมัยนี้ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง สมัยที่ 3 คือการศึกษาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 การศึกษาในสมัยนี้สร้างผลสำเร็จมากมาย สมัยที่ 4 คือการศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 21 ถึงปัจจุบัน การศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทยในสมัยนี้มีความหลากหลาย

คำสำคัญ: คำปฏิภาคจีน-ไทย; ความสัมพันธ์ของภาษาจีน-ไท; ปัญหาการจัดกลุ่มตระกูลภาษาจีน-ไท

A Summary of Studies on Sino-Thai Lexical Correspondence

Sommawan Puawes

School of Chinese Literature and Language, South China Normal University, Guangdong,
510006, P.R. China

School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao, 56000, Thailand

Email: yueming79@hotmail.com

Received: 15th August 2018 Revised: 15th November 2018 Accepted: 21st December 2018

Abstract: The Sino-Thai lexical correspondence study uses the comparison method in historical linguistic to analyze phonetic and semantic correspondence between Chinese and Thai lexicons, to discuss the relationships between Chinese and Tai languages and to determine which language family Chinese and Tai should be classified into based on the characteristics of phonetic and semantic correspondence between the two lexicons. In this article, Sino-Thai lexical correspondence studies from Thailand, China and other countries are collected and summarized with the emphasis of studies that use Chinese and Thai as their comparative target. The Sino-Thai lexical correspondence studies can be divided into four periods. The first period includes studies conducted in the second half of the 19th century when the first studies of Sino-Thai lexical correspondence are found. The second period includes studies conducted in the first half of the 20th century. The study in this period creates controversies and leads to endless arguments between linguists. The third period of the study includes studies conducted in the second half of the 20th century. The study in this period has numerous achievements. The fourth period includes studies conducted in the 21st century. In this period, the study of Sino-Thai lexical correspondence is diversifying.

Keywords: Sino-Thai lexical correspondence; Sino-Tai relationship; problem of Sino-Tai classification

汉泰对应词研究综述

陈月明

华南师范大学文学院，广东，510006，中国

碧瑶大学文学院，碧瑶府，56000，泰国

电子邮箱：yueming79@hotmail.com

收稿日期：2018-08-1 修回日期：2018-11-15 接受日期：2018-12-20

摘要：汉泰对应词研究是采用历史语言学的比较法来分析汉泰对应词的音义对应而基于音义对应特征讨论汉台语的关系及其系属问题的研究。本文综述了国内外的汉泰对应词研究，侧重于以汉语和泰语为比较对象的研究。汉泰对应词研究的进展可分为四大阶段：一、19 世纪后半叶，是汉泰对应词研究的萌芽阶段；二、20 世纪前半叶，当时的研究结果引起学者们争论不休；三、20 世纪后半叶，当时的研究硕果累累；四、21 世纪至今，当时的汉泰对应词研究多元化。

关键词：汉泰对应词；汉台语的关系；汉台语的系属问题

零、引言

汉泰对应词研究是采用历史语言学的比较法来分析汉泰对应词的音义对应而基于音义对应特征讨论汉台语的关系及其系属问题的研究。

本文，汉语（Chinese）指的是汉族人使用的语言，包括北方方言、吴方言、湘方言、赣方言、客方言、粤方言、闽方言。泰语（Thai）指的是泰族人在泰国境内使用的语言，包括中部方言、南部方言、东北方言和北部方言，古时可称为暹罗语（Siamese）。台语（Tai）指的是侗台语族¹的台语支²。据李方桂的研究，台语支可分为北部语群、中部语群和西南部语群。北部语群包括壮语北部方言（广西西部、云南东部），布依语（贵州），石语（泰国）；中部语群包括壮语南部方言，云南东北部的依语、土语、岱语；西南部语群包括泰语，老挝语，掸语，阿洪语，越南西北部的黑泰、白泰、红泰，云南傣语。至于对应词或对应语素（lexical correspondence）与关系词³（related lexicon）的性质，双方的性质略不同。在采用历史语言学的比较法分析两个或两个语言以上的词语的研究中，音义可对应的词可称为对应词或对应语素。对应词或对应语素常见作为辨析语言之间的亲属或接触关系的证据。若某两个或两个语言以上的对应词大多数是同源词（cognate

¹ “侗台语族”又可称为壮侗语族、侗泰语族、侗傣语族、黔台语族。

² “台语支”又可称为泰语支、傣语支、壮傣语支、壮泰语支、壮台语支。

³ “关系词”又可称为关系字、互通词、相关词。邢公畹在研究汉台语的关系时，将音义可对应而关系不明的汉语和傣雅语、泰语对应词称为“关系字”。汉字的性质是形音义的结合体，有的是可单独使用的语素，有的是不可单独使用的记音字。可单独使用的语素，其性质与“词”相同。吴圣杨在《泰语 ไท 与汉语“劲”的比较研究》一文中也将音义可对应的汉泰词语称为“关系字”。“互通词”见于李敬忠和严学宥的《壮、汉互通词研究》。根据他们的解释，“互通词”的音义接近，音义对应应有规律性，音变有规律性，而尤其是早期借词还是同源词是不可定论的。“相关词”可指音义可对应的词语，研究汉泰对应词的魏清和研究侗台语的陈孝玲皆用“相关词”来称呼音义可对应而关系不明的对应词。据上述可见，“关系字”、“相关词”、“互通词”的特征相同，笔者认为其可视为“关系词”的别称。

word），这表示该语言之间应有亲属关系。若某两个或两个语言以上的对应词大多数是借词（loanword），这表示该语言之间应有接触关系。若某两个或两个语言以上的对应词大多数是底层词（substratum）、高层词（superstratum）或中层词（adstratum），这表示该语言有接触关系并属于语言转换当中¹。值得注意的是，某两个或两个语言以上的对应词不可能皆是同源词、借词、底层词、高层词或中层词，关系词正好可作为属于不同关系类型的对应词的通称，泛指音义可对应而有同源或接触关系的词或语素。另外，学者们有可能对部分对应词无法判断其关系类型，故关系词亦可指音义可对应而关系不明确词或语素。

在探究汉语和台语的关系中，汉泰对应词一直有举足轻重的座位。为了能够了解汉泰对应词研究的进展，笔者因而在此综述国内外的汉泰对应词研究，侧重于为了讨论汉台语的关系及其系属问题而以历史语言学的比较法为研究方法、以音义可对应的汉泰对应词为比较对象的研究著作。根据文件考察，汉泰对应词的研究进展可分为四大阶段：一、19 世纪后半叶的研究；二、20 世纪前半叶的研究；三、20 世纪后半叶的研究；四、21 世纪至今的研究。

一、19 世纪后半叶的研究

19 世纪后半叶是汉泰对应词研究的萌芽阶段。德国学者斯克纳（Schönn）是正式根据汉语和暹罗语对应词的音义对应特征来探究汉语和暹罗语的关系的第一位西方学者。他于 1867 年发表的《暹罗语和汉语》（《Das Siamesische und das Chinesische》）文章中举出若干汉语官话、

¹ 底层词、高层词、中层词和借词可通称为“外来词”，指从外地来的词语。

福建话和暹罗语的对应词¹。接着在 1879 年, Siam (笔名) 在《汉-暹罗语关系及其同源词》(《The Relation of Chinese to Siamese and Cognate Dialects》) 一文中分析了将近一百个粤语和暹罗语对应词的语音对应, 特别是辅音和尾音的对应及其演变。在探讨对应词的来源时, 他也参考梵文、掸语、阿洪语、藏语、缅语、德昂语²、福州话、厦门话、日语等语言。遗憾的是, 他没有给汉语和暹罗语的关系定下结论。

法国学者拉克伯里 (Terrien De Lacouperie) 接着讨论汉语和暹罗语的关系, 在 1883 年发表的《汉语和暹罗语》(《Chinese and Siamese》) 一文中举出 30 个汉藏语、暹罗语和掸语的同源词来论证暹罗语和汉藏语的亲属关系³。不过, 拉克伯里后来拒绝汉台语亲属关系之说。他于 1886 年在《中国原住民语言》(《The Languages of China Before The Chinese》) 一书中首先讨论中国境内的原住民和汉族人的到来, 然后在语音、语义和语法等方面考察汉语中的原住民语言, 并且分析《尔雅》、《方言》⁴、《说文解字》等古典文献中的原住民词语。在《方言》中, 拉克伯里发现了汉语、越语、台语、粤语、四川(成都话)的声母对应特征, 便认为在一千多对应词条当中的 325 个对应词是有借用关系的汉台对应词⁵。根据分析结果, 拉克伯里将中国境内的原住民族语言、汉语及其他语言的性质分属三个阶段, 混合阶段 (mixed)、融合阶段 (hybridized)、合成阶段 (hybrid)。属于混合阶段的原住民族语言指的是通过语言接触而借用词语的语言; 属于融合阶段的原住民族语言指的是通过语言接触而语法产生变化的语言; 属于合体

¹ Terrien De Lacouperie. 1887. **The Languages of China Before The Chinese.** p.69.

² 德昂语 (Deang) 又称巴卢昂语 (Palaung), 属南亚语系孟高棉语族。

³ Luo Yongxian. 2014. Sino-Tai and Tai-Kadai: Another Look. In **The Tai-Kadai Languages.** p.11.

⁴ 《方言》是《輶轩使者绝代语释别国方言》的简称。

⁵ Terrien De Lacouperie. 1887. **The Languages of China Before The Chinese.** p.31-33.

阶段的原住民族语言指的是通过语言接触而融合成一体的语言。拉克伯里将中国境内的各个语言归属于两大语库（stock of languages），印度-太平洋语库（Indo-Pacific stock of languages）和图拉诺-斯基泰语库（Turano-Scythian stock of languages）。暹罗语属于印度-太平洋语库印度支那语系台-掸语族老挝-暹罗语支，而汉语属于图拉诺-斯基泰语库昆仑语系汉族。明显可见，拉克伯里认为汉语和台语只是长期接触而导致台语三分之一的词汇与古汉语的词汇相同罢了¹，故没有把汉语和暹罗语同属同一语库或语系，支持汉台语接触关系之说。

相反的，德国汉学家孔好古（August Conrady）认为汉语和暹罗语有亲属关系，赞同瑞士语言学者霍奇哈曼（Emile Forchhammer）和德国语言学者库恩（Ernst Kuhn）的印度支那语系²的划分，即藏-缅语属西支语族，汉-暹罗语属东支语族³。孔好古通过分析印度支那语系语言的语音、语义和语法的对应特征来论证藏语、缅语、汉语和暹罗语的亲属关系。另外，他还发现印度支那语系语言在历时方面有不少的相同点：一是该语的及物动词（使动词）和不及物动词（自动词）古时由清浊声母来区分，前者是清音，后者是浊音；二是

¹ Terrien De Lacouperie. 1887. **The Languages of China Before The Chinese.** p. 68-69.

² 印度支那语系是由苏格兰大夫和诗人雷顿（John Leyden）于 1811 年提出的。他主要在语音和语法等两方面分析分布于印度和中国之间的民族语和东南亚的民族语，便认为该地语言可同属印度支那语系，分为多音节语支和单音节语支等两支。多音节语支包括马来西亚语（Malay）、爪哇语（Javanese）、布吉语（Bugis）、毕麻语（Bima）、巴塔克语（Batak）、菲律宾语（Tagalog），单音节语支包括若开语（Rakhine）、缅语（Burmese）、孟语（Mon）、泰语（Thai）、高棉语（Khmer）、老挝语（Laos）、越语（Anam）。雷顿的印度支那语系没有将汉语包括在内，但是他也认为汉语该与缅语、泰语和越语有某种关系，故在语音、语法等方面简单地试论其间的关系。（Leyden. 1808: 158-289.）“印度支那语系”之称被诸多学者们引用，但是语系中的语族、语支的划分不同，而于 1924 年由普祖鲁斯基（Jean Przyluski）改称汉藏语系（Sino-Tibetan）。（Van Driem. 1999. 18: 44-46.）

³ George Van Driem. 1999. A New Theory on The Origin of Chinese. **Bulletin of the Indo-Pacific Prehistory Association Bulletin.** p. 45.

该语的古浊音可见清化；三是该语清浊声母对声调的高低有密切关系，清高浊低¹。

二、20 世纪前半叶的研究

在 20 世纪前半叶，语言学者们仍关注汉语和暹罗语的关系。爱尔兰语言学者 G.A. 格里尔森 (George Abraham Grierson) 于 1904 年出版了《印度的语言调查》(Linguistic Survey of India)。在该书中，G.A. 格里尔森除了分析汉语和暹罗语对应词（引自孔好古的学习）的语音对应及其演变外，他还讨论汉语和暹罗语的字法、词法、语法、词序的相同点。他认为汉语和暹罗语该有亲属关系并同属于印度支那语系汉-暹罗语族²。

法国学者马伯乐 (Henri Maspero) 在 20 世纪初也讨论东亚语言的关系。他于 1911 年发表的《泰语语音系统研究》(《Contribution à l'étude du système phonétique des langues thaï》) 分析了泰语及其台语对应词的语音对应规律，发现泰(台)语流垫音的脱落、泰(台)语声调的发展等语音演变的现象与汉语的相似³。接着在 1920 年，他于《唐代长安方言》(《Le dialecte de Tch'ang-ngan sous les T'ang》) 一文中分析了唐代长安方言的语音系统。他认为汉语古音是在其泰语对应词中保留下来的，故举出了大约 50-60 个汉泰对应词作为构拟汉语古音的根据⁴。经过分析汉泰语语音系统后，马伯乐指出了汉泰语的若干相同点：一、汉泰语的词单位同是单音节词；

¹ August Conrady. 1896. **Eine Indochinesische Causativ-Denominativ-Bildung und ihr Zusammenhang mit den Tonaccenten: Ein Beitrag zur Vergleichenden Grammatik der Indochinesischen Sprachen, Insonderheit des Tibetischen, Barmanischen, Siamesischen und Chinesischen.** p. 202.

² George A. Grierson. 1904. **Linguistic Survey of India(II): Mon-Khmer and Siamese-Chinese Families (including Khasi and Tai.** p. 57-76.

³ Henri Maspero. 1911. **Contribution à l'étude du Système Phonétique des Langues Thaï. Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient.** p. 158-161.

⁴ Henri Maspero. 1920. **Le Dialecte de Tch'ang-ngan sous les T'ang. Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient.** p. 67, 83, 94-95.

二、汉泰语的单辅音少，复辅音多，带有后垫流音；三、汉泰语同有阳声韵尾/-m/、/-n/、/-ŋ/和入声韵尾/-p/、/-t/、/-k/；四、汉泰语的声调同样取决于清浊声母和尾音。基于汉泰语的相同点，马伯乐认为汉泰语该有亲属关系并同属于印度支那语系汉-暹罗语族，而藏缅语另属藏-缅语族¹。

同在 10-20 年代，孔好古开始关注印度支那语系和其他语系的关系，于 1916 年和 1922 年依次发表了《南方大语系和印度支那语系的好奇关系》（《Eine merkwürdige beziehung zwischen den austrischen und den indochinesischen sprachen》）、《南方大语系和印度支那语系的新平行关系》（《Neue austrisch-indochinesische parallel》），讨论印度支那语系和南方大语系²的对应词，便认为双方有亲属关系而提出了“印度支那-南方大语系”的假说³。

在 30 年代，丹麦学者吴克德（Kurt Wulff）因赞同马伯乐的印度支那语系的划分，而于 1934 年出版的《汉台语比较分析》（《Chinesisch und Tai: Sprachvergleichende Untersuchungen》）一书中举出 600 多个台语（暹罗语、老挝语、掸语、阿洪语、黑泰语、依语、布依语）和高本汉（Bernhard Karlgren）所构拟的中古汉语的对应词，作为汉台语亲属关系之说的补证。另外，吴克德在此研究中还发现汉台语声调的对应规律⁴。吴克德的发现给汉台语关系的研究做出很大的贡献。不久之后，泰国学者们就开始

¹Henri Maspero. 1926. Les Origines de la Civilisation Chinoise. *Annales de Géographie*. 35: 144-145., Henri Maspero. 1965. *La Chine Antique*. p. 16-19.

²南方大语系（Austroic）是德国传教士 Wilhelm Schmidt（威廉·施密特）在 1906 年提出的一个大语系，包括南亚语系蒙达语族、卡西语族、尼古巴群岛语族、孟高棉语族等 140 多个语言，以及分布于海洋东南亚、马达加斯加、马来西亚、越南、海南、台湾等 700 多个南岛语。他为了证明南方大语系的假设而讨论了 215 个对应词的语音对应、造词法和语法结构。（La Vaughn. 1992. 21:144.）

³Paul K. Benedict. 1975. *Austro-Thai Language and Culture, with a Glossary of Roots*. p. 450.

⁴Luo Yongxian. 2014. Sino-Tai and Tai-Kadai: Another Look. In *The Tai-Kadai Languages*. p. 11.

对汉泰对应词浅论。李光永 (Phraya Anumanratchathon) 于 1935 年出版的《泰汉》一文中在语义和文化方面讨论了若干汉泰对应词, 便认为汉泰语在远古时代可能有过接触。颂锦 (Sonklin Phisetsakonkit) 参看了李光永的著作, 便认为汉泰语关系值得深入讨论。她于是在《汉语和泰语方言对探索泰语的来源如何重要》硕士毕业论文中讨论 35 个汉语粤方言和泰语方言对应词, 论证汉语和泰语方言的密切关系。

在 40 年代, 学者们对汉台语亲属关系的质疑更加强烈。美国语言学者谢飞 (Robert Shafer) 在此时进行分析印度支那语系 (汉藏语系) 中的语言, 于 1940、1944、1950 年依次发表《汉藏语音》(《The Vocalism of Sino-Tibetan》)、《汉藏语音问题》(《Problems in Sino-Tibetan Phonetics》)、《汉藏语的辅音》(《The Initials of Sino-Tibetan》) 等文章, 分析了上百个古藏语、缅语 (卢萨语、蒂玛萨语)、汉语、台语 (暹罗语、老挝语、侬语) 对应词的语音对应。最终, 他于 1955 年发表的《汉藏语系语言的分属》(《Classification of the Sino-Tibetan Languages》) 一文中再次全部分析 1940、1944、1950 年发表文章中的汉藏语对应词。他发现汉藏语所有对应词中的 216 个是古藏语和汉语对应词, 199 个是古藏语和缅语对应词, 122 个是汉语和台语对应词, 101 个是缅语和汉语对应词, 63 个是古藏语和台语对应词, 38 个是缅语和台语对应词。基于此数据, 他开始讨论汉藏语系各个语言之间的关系, 便认为因为台语某些词汇确实可与汉藏语某些语言中的词汇对应, 故台语仍可归属于汉藏语系。不过, 汉台语关系没有汉藏语关系那么密切, 故汉台语同属汉-暹罗语族而藏缅语

同属藏-缅语族是不合理的。由此，他将汉藏语系语言划分为汉语族、台语族、藏语族、缅语族、巴丽语族¹、克伦语族等六语族²

谢飞在努力论证其假设的同时，美国学者白保罗（Paul K. Benedict）于 1942 年发表了《台语、加岱语、印尼语——东南亚的一个新的联盟》（《Thai³, Kadai, and Indonesian: A New Alignment in Southeastern Asia》）。在该文中，他分析了台语、加岱语和印尼语对应词的语音对应，发现其间该有亲属关系，故提出了“澳台语系”（Austro-Thai）的假设。该语系中可分为台语族、加岱语族和印尼语族。台语族再分为西支、南支、东支、东北支和北支。西支的包括阿洪语、坎迪族傣语、禅语，南支的包括暹罗语、老挝语，东支的包括白傣语、黑傣语，东北支的包括越南依语、岱依语，北支的包括壮语。加岱语族包括黎语、拉嘉语⁴、拉缜语⁵、仡佬语。印尼语族包括马来语和占语。同时，白保罗也在此讨论音义可对应的几十个汉泰对应词，如数词、身体器官名称、动物名称，便认为该对应词皆是借词，论证汉台语有接触关系，将汉语、藏缅语、克伦语同属汉藏语系。另外，他还浅论了澳台语与孟高棉语、越语（南亚语）的亲属关系，支持威廉·施密特（Wilhelm Schmidt）的南方大语系。白保罗的这篇文章引人注目，他的澳台语系的假设引起诸多学者的激烈争论。

¹ 巴丽语族（Baric）今指汉藏语系萨尔语群博多-加罗语支（Bodo-Garo）。

² Robert Shafer. 1955. Classification of the Sino-Tibetan Languages. *WORD*. 11 (1): 94-111.

³ 白保罗的“Thai”指台语，可分为西支、南支、东支、东北支和北支。西支的包括阿洪语、坎迪族傣语、禅语，南支的包括暹罗语、老挝语，东支的包括白傣语、黑傣语，东北支的包括越南依语、岱依语，北支的包括壮语。中国学者将白保罗的“Austro-Thai”译成“澳泰”，但由于本文中的“泰”指的是泰国境内的泰语，而“台”指的是台语支语言，故笔者将“Austro-Thai”译成“澳-台”。

⁴ 拉嘉语（Laqua）又称普标语（Qabiao）。

⁵ 拉缜语（Lati）又称拉基语（Laji, Lachi）。

三、20 世纪后半叶的研究

在 60 年代，白保罗仍积极地论证其澳台语系的假说，分析了澳台语及其周边语言的对应词。据考察，他于 1966 年发表的《澳-台》（《Austro-Thai》）一文中仍将澳台语和南亚语同属于南方大语系。值得注意的是，白保罗于 1942 年和 1966 年提出的澳台语系有所不同。1966 年提出的澳台语系印尼语族多加了南岛语和台湾南岛语，台语族多加了侗水语和临高语。另外，为了论证汉藏语和台语有接触关系之说，他在 1967 年发表的《澳-台和汉语》（《Austro-Thai and Chinese》）一文中分析了 218 个汉台对应词，便认为其皆有借用关系。不久之后，泰国学者差霖（Chaleom Yongbunkoed）于 1969 年出版了《汉泰语对应词典》。书中汇集了汉语普通话、广州话、客家话、海南话、潮州话、福建话等方言及其泰语对应词，可细分为三大部分：第一部分汇集了 353 个汉泰同源词；第二部分汇集了 16 个汉泰外来词；第三部分汇集了 343 个泰语汉借词。次年，泰国宋卡师范大学教师屏育（Phinyo Cittham）编写的《方言》于 1970 年出版，书中的最后章节汇集了 186 个汉语普通话、福建话、客家话及其泰语对应词。他认为这些对应词可能同源于原始台语。

在 70 年代，白保罗又在 1975 年出版了《澳-台：语言与文化，以及词根汇编》（《Austro-Thai: Language and Culture, with a Glossary of roots》）。他再次更改澳台语系语言的划分，并将苗瑶语包括在内，于是 1975 年版的澳台语系可分为加岱语族、南岛语族和苗瑶语族。加岱语族包括台语支语言、侗水语支语言、拉珈语、拉嘉语、拉缜语、仡佬语、黎语和临高语，南岛语族包括印尼语、占语、台湾南岛语和太平洋语，苗瑶语族包括苗语和瑶语。可见，白保罗的澳台语系日益扩大，但汉藏语仍没有包括在内。

白保罗在不懈地论证其假设的同时，泰国朱拉隆功大学（Chulalongkorn University）巴屏教授（Prapin Manomaivibool）于 1975 年完成了《汉泰对应词研究》（《A Study of Sino-Thai Lexical Correspondences》）博士学位论文。她在该文中分析了 620 个汉泰语对应词而讨论汉泰语关系。汉语古音以高本汉的中古汉语语音系统、李方桂的上古汉语语音系统为拟音根据，而泰语古音以李方桂的原始台语语音系统为拟音根据。她的结论从两方面谈起：一是汉泰对应词语音对应的形式，可分为汉泰对应词的声韵调完全对应、汉泰语对应词的其中两个语音单位可对应、汉泰语对应词的其中一个语音单位可对应等三种形式；二是汉泰对应词的关系类型。她提出了四个假说，一是汉泰语有亲属关系的假说，二是泰语借用汉语词的假说，可细分为中古音之前的借用、中古音时期的借用、中古音之后的借用和从汉语方言词中的借用，三是汉语借用泰语词的假说，四是汉泰语皆从其他语言借用的假说。基于此结论，巴屏认为汉泰语的关系类型既可是亲属的，又可是接触而借用的。日本学者西田龙雄（Tatsuo Nishida）也于 1975 年在《泰语和古汉语》（《Common Tai and Archaic Chinese》）一文中也比较分析了古汉语及其泰语对应词的语音对应规律。他认为汉泰语对应词明显对汉泰语古音的构拟有举足轻重的地位，但是因为对应词的数量极少，不足够证明汉泰语的关系。次年，李方桂于 1976 年发表了《汉台语》学术论文。他举出了 100 多个汉语普通话和台语暹罗话的对应词讨论汉台语关系，并认为汉台语有亲属关系。同年，巴屏又发表了《泰语汉借词的层次》（《Layers of Chinese Loanwords in Thai》）和《汉语和泰语是否有血缘关系》（《Chinese and Thai: are they related genetically》）。前者属她的博士论文的一部分，后者讨论汉泰语的血缘关系。

在 80-90 年代,邢公畹和罗美珍的研究著作有很大的贡献。邢公畹¹于 1983 年发表了《汉语遇、蟹、止、效、流五摄的一些字在侗台语里的对应》。他在该文中分析了 70 多个汉语广州话、侗南章鲁话、侗北高坝话、贵州三洞水语、广西环江毛难语、广西罗城仫佬语、广西龙州壮语、剥隘壮语和泰语的对应词。比较特殊的是,邢公畹给部分对应词构拟了原始汉台语,如“睹”可与泰语[du:³³]对应,原始汉台语拟作[**tag(上)]²。据分析结果,邢公畹发现汉语和侗台语对应词的声韵调有规律性的发展演变。另外,汉语和侗台语的对应词族也有系统性的对应,如“要、腰”是同源词,可依次与泰语[ɰaw³³]和[ɰew³³]对应,双方音义相近,这种对应形式便是所谓的“词源体系”的对应。由此,邢公畹在该文中提出了“汉台族”和“汉台语”的假设³。后来,邢公畹在其他研究著作中没有给汉台对应词构拟其原始音,但是他仍继续分析汉语、傣雅语、西双版纳傣语、德宏傣语和泰语关系字的音义对应而从其对应特征来讨论汉台语的关系,便认为汉台关系字可足够证明汉台语的亲缘关系⁴。直到 1991 年,他在《关于汉语南岛语的发生学关系问题——L·沙加尔〈汉语南岛语同源论〉述评补证》一文中对沙加尔(Laurent Sagart)的“汉语南岛语同源论”⁵(Sino-Austronesian Theory)提出了看法和补充证据,并提出了“汉藏泰澳语系”⁶的假说。

¹邢公畹从 20 世纪 40 年代就开始研究汉台语对应词,于 1948 年在《国文月刊》中发表了《汉语“子”“儿”和台语助词 luk 试释》,于 1949 年在《国文月刊》中发表了《汉台语构词法的一个比较研究——大名冠小名》。

²邢公畹. 1983. 汉语遇、蟹、止、效、流五摄的一些字在侗台语里的对应. *语言研究*. (1):138.

³邢公畹. 1983. 汉语遇、蟹、止、效、流五摄的一些字在侗台语里的对应. *语言研究*. (1):167.

⁴邢公畹. 1989. 论汉语台语“关系字”的研究. *民族语文*. (1):27.

⁵“汉语南岛语同源论”(Sino-Austronesian Theory)是由沙加尔于 1990 年提出的理论,将汉语和南岛语联系起来。龚群虎将“Sino-Austronesian Theory”译为“汉南岛语理论”。后来,再经过比较分析南岛语和藏缅语,沙加尔于 2005 年提出了“Sino-Tibetan-Austronesian”的理论,简称“STAN”,认为汉语、藏缅语和南岛语皆有发生学关系。龚群虎将“Sino-Tibetan-Austronesian”译为“汉藏南岛语理论”。(参看沙加尔著,龚群虎译的《上古汉语词根》,第 1-3, 305-327 页)

⁶郑张尚芳将“汉藏泰澳语系”称为“华澳语系”。

罗美珍也于 1983 年在《试论台语的系属问题》文章中通过比较分析汉藏语、台语¹和南岛语的对应词来讨论台语的系属问题，便认为台族人的先民是马来人，操马来语，但其语言之后受了汉藏语的影响而被遗弃或与汉藏语融合，因而今天的台语是在汉藏母语这个基础上发生和演变来的，汉台语有亲属关系，并且可同属汉藏语系²。次年，董为光于 1984 年发表的《汉语侗台语源联系举例》一文中通过比较分析十个汉语和侗台语（傣语、泰语、壮语、布依语、侗语、水语、毛难语、仡佬语、黎语）对应词族来证明汉台语的对应词族不是因为借用而音义相似，反而是因为双方有同一来源而音义相似。罗美珍后来于 1994 年又再次讨论汉语和侗泰语的关系。她在《三论台语的系属问题》一文中比较了属于斯瓦迪士 100 个核心词和 200 个核心词的侗泰³-汉藏语对应词和侗泰-南岛语对应词。她发现在 100 个核心词中，侗泰-汉藏语对应词共有 50 个，占 50%，而侗泰-南岛语对应词共有 48 个，其中 25 个也可与汉藏语对应；在 200 个核心词中，侗泰-汉藏语对应词共有 50 个，而侗泰-南岛语对应词共有 27 个，其中 14 个也可与汉藏语对应。基于分析结果，罗美珍认为侗泰语和南岛语的关系远离，而侗泰语和汉藏语的关系更亲近。侗泰语的语音特征、音变规律皆与汉藏语相同，双方的虚词语法也相同。由此，罗美珍对汉台语关系的看法依然不变，即是“现今的台语是在汉藏母语的基础上发展、演变而来，保留在台语中原有的马来语成分，属于原始底层，不足以将台语划出汉藏语系。”⁴

¹罗美珍在该文中将侗台语族称为“壮侗语族”，并再简称为“台语”。在比较中，她以傣语、泰语、壮语、布依语、侗语、水语、毛难语、仡佬语和黎语为该文中“台语”的代表。

²罗美珍. 1983. 试论台语的系属问题. *民族语文*. (2): 30., 罗美珍. 1994. 三论台语的系属问题. *民族语文*. (6): 1.

³罗美珍在该文中将侗台语族称为“侗泰语族”。在比较中，她以傣语、泰语、壮语、侗语和黎语为该文中“侗泰语”的代表。在讨论汉语和侗台语的关系时，她将“侗泰语”简称“台”。

⁴罗美珍. 1994. 三论台语的系属问题. *民族语文*. (6): 1

罗永现也在 90 年代开始在国内发表了有关汉台对应词的文章，如 1998 年发表的《Evidence for a Series of Sibilant Clusters in Tai and Sino-Tai Relationship》和 2000 年发表的《From “head” to “toe” : Sino-Tai Lexical Correspondence in Body Part Terms》，均以历史语言学的比较法来分析汉台对应词，泰语一直是台语的代表之一。罗永现在上述文中除了分析汉台语的音义对应特征外，还积极讨论汉台语的关系。最终，他虽然未给汉语和台语的关系定下结论，但认为汉台语在史上有渊源的关系，所以至今仍继续举出汉台对应词作为佐证。

到了 20 世纪末，邢公畹终于在 1999 年出版了规模很大的《汉台语比较手册》。在该书中，他分析了 909 组广州话、傣雅语、西双版纳傣语、德宏傣语和泰语对应词的音义对应，以李方桂的上中古汉语音系和原始台语音系为构拟广州话和台语古音的根据，并以语义学比较法（或称“深层对应法”）分析汉台对应词的语义对应特征。他认为若汉台对应词的语音相似，语义对应层次深，同源关系的可能性就会高。

2000 年，邬桂明发表了《汉泰语同源词比较——以人体器官名词为例》。他在该文中分析了头颈部、肩背胸腹臀部、四肢、脏腑和其他人体器官的汉泰对应词，便认为汉泰语的人体器官名称在语音、语义两方面皆有着完整的对应规律。

四、21 世纪至今的研究

在 21 世纪，为了讨论汉台语的关系及其系属问题而采用历史语言学的比较法分析汉泰对应词的研究著作颇多。

2002 年，于上世纪 70 年代大量分析汉泰对应词的泰国学者巴屏又在《泰语合成词的词义探源》（《Tracing the Meaning of Thai Disyllabic Words》）一文中举出泰语合成词及其音义可对应的汉语，共 32 词条¹。龚群虎和模塔娜（Mattana Todaechawattana）的博士论文也于 2002 年完成。龚群虎的《汉泰关系词的时间层次》汇集了 1200 多个汉泰关系词。他以郑张尚芳和潘悟云的古音系和李方桂的原始台语音系作为汉泰关系词的古音根据，采用历史比较法和历史层次分析法分析汉泰关系词所反映出来的时间层次，便认为汉泰关系词可分为两大类：一是近代关系词，指中国南方人（潮州、汕头）迁移泰国并将其语言借入本地的语言，形成了泰语汉借词。泰语汉借词和大陆潮汕方言对应词的声韵对应严整，但其声调的对应却不整齐；二是古代关系词，指《切韵》之前的上古层关系词和《切韵》时期的中古层关系词。龚群虎没有将古代关系词区分为同源词或借词，故将其一律通称为关系词。模塔娜在《粤泰关系词研究》（《A Study of Lexical Correspondences between Cantonese and Thai》）一文中分析了 1500 多个粤语三邑方音和泰语对应词的语音对应规律。分析结果显示，粤泰关系词的辅音对应率为 76%、元音对应率为 81%、韵尾对应率为 90%、声调对应率为 76%。模塔娜认为，粤语和泰语的关系不是亲属的，就是借用的。

巴屏、龚群虎和模塔娜的著作问世不久，研究方向不同的中泰学者们积极分析汉泰语对应词而讨论汉台语的关系及其系属问题。

2003 年，胡静在《论侗台语与古汉语人称代词的来源及发展》一文中比较分析了汉语、泰语、老挝语、西双版纳傣语和西林壮语的第一、二人称

¹巴屏后来于 2004 年修改了这篇文章，补充了三个泰语合成词及其音义可对应的汉语，于朱拉隆功大学（Chulalongkorn University）的《文学期刊》（《Journal of Letters》）发表了《泰语合成词：从汉语探源其词义》（《Disyllabic Compound Words in Thai: tracing their meaning from Chinese》）。

代词，如“孤”和[ku:³³]，“汝”和[miŋ³³]，便认为双方的音义可对应，“孤”和[ku:³³]的关系不明，但“汝”和[miŋ³³]是同源词。

2004 年，梁敏和张均如发表了《从汉台语言的数词是否同源说起》和《我们对汉、台语言的数词是否同源词的一些看法》。他们为了论证汉语和侗台语接触关系之说而进行分析汉语和侗台语（泰语、傣语、壮语、临高话、侗语、仡佬语、水语、毛南语、拉珈语、佯黄话、黎语、村话、仡佬语、拉基语、普标语、布央语）中的数词。根据分析的结果和历史的记载，他们认为台语中的数词是借自古平话的，而汉台语没有发生学关系。曾晓渝在《汉语水语的同源词》一文中比较分析了 43 个汉语、三洞水语、南支侗语、武鸣壮语和泰语的对应词，以李方桂的上古音系为汉语古音的根据。据分析结果，曾晓渝认为该对应词皆是汉语和侗台语的同源词，其中大多数也可与藏语和南岛语对应。同时，蓝庆元也在《汉语与侗台语的几个词族》和《汉语-侗台语的几个端组对应词》两文中分析汉语和侗台语对应词。在《汉语与侗台语的几个词族》一文中，蓝庆元为了证明汉语和侗台语有同源关系而分析了 4 组汉语和侗台语的对应词族。其中，“奄、掩、盖、阖”可与泰语[hom^{B1}]、[hap^{DS1}]对应；“甲、介”可与泰语[lep^{DS4}]、[klet^{DS2}]对应；“雾”可与泰语[mɔ:k^{DL1}]对应。在《汉语-侗台语的几个端组对应词》一文中，蓝庆元分析了 9 个汉语和侗台语对应词。其中，“吞”与泰语[kli:n^{A2}]对应；“臀”与泰语[kon^{C2}]对应；“盪”与泰语[laŋ^{C4}]对应；“稻”与泰语[k^haw^{C1}]对应；“地”与泰语[raj^{B4}]对应。据分析结果，蓝庆元认为在 9 个汉语和侗台语对应词中，一部分是汉借词，而其余是汉语和侗台语的同源词。

2005 年，主要研究汉语古音的郑张尚芳和潘悟云为了论证汉台语亲属关系之说而分析了汉台对应词。郑张尚芳在《汉语与亲属语同源根词及附缀

成分比较上的择对问题》¹一文中举出不少汉语和藏缅语、侗台语、苗瑶语、南亚语、南岛语的对应词来讨论如何选好音义可对应的词并且探讨其间的关系，其中将近 50 个是汉泰同源词。经过长期努力不懈的研究，郑张尚芳终于赞同了邢公畹的汉藏泰澳语系的假说，将其称为“华澳语系”，其中包括汉语、藏缅语、侗台语、苗瑶语、南亚语、南岛语皆同属一个大语系。潘悟云支持郑张先生“华澳语系”的假说，并在 2005 年发表了《汉台关系词中的同源层探讨》²和《对华澳语系假设的若干支持材料》³。他在上述文章中比较分析了汉语和藏缅语、侗台语、南亚语、南岛语的关系词来论证华澳语系⁴。”2006 年，主要研究泰语、泰国社会与文化的中国学者吴圣杨发表了《泰语“เ勁”与汉语“劲”的比较研究》。她在该文中先采用同族词理论来建起泰语[kɛŋ^{B2}]和汉语“劲”的词族，然后再基于邢公畹的深层对应理论上比较分析了泰语[kɛŋ^{B2}]和汉语“劲”词族的音义对应。经过分析泰语[kɛŋ^{B2}]和汉语“劲”的 6 组词族后，吴圣杨认为泰语[kɛŋ^{B2}]和汉语“劲”的词族是同源词，有发生学关系。

2007 年，泰国学者魏莱万（Wilaiwan Khanittanan）认为台族人在 1500 年前曾与越南人在汉族人的统治下居住于越南北部和中国西南部地区，并且学习《道德经》，引起汉语渗透于台语中。为了论证此说，魏莱万在《道德经：台族源流的证据》（《Tao Te Ching: Evidence of the Tai

¹文载王士元主编，李葆嘉译的《汉语的祖先》文集中。

²文载丁邦新主编的《汉语史研究：纪念李方桂先生百年冥诞论文集》文集中。

³文载王士元主编，李葆嘉译的《汉语的祖先》文集中。

⁴直到 10 年代，潘悟云仍为华澳语系举出了证据，依次在 2011 年和 2013 年发表了《汉藏语与澳泰语中的“死”》、《东亚语言中的“土”与“地”》等文章。总共起来，他从 2005 至 2013 年举出的汉泰对应词将近 100 个。潘悟云辨认汉台同源词的标准是，“当汉台关系词在南岛语中也是关系词的时候，它们属于汉台同源词。（潘悟云. 2005. 汉台关系词中的同源层探讨. 载 **汉语史研究：纪念李方桂先生百年冥诞论文集**. 第 29 页.）

Origin》) 一文中将《道德经》里的 50 个汉语词与音义相关的 50 个现代泰(台)语词作比较分析。根据分析结果,魏莱万认为与《道德经》50 个汉语词对应的泰(台)语词皆是汉借词,而虽然该泰(台)语词皆是台语族语言的原有词,但是其也可能从借用方法而得来的。

2009 年,研究汉藏语的中国学者吴安其,为了论证传统汉藏语系的假说,即是汉语、藏缅语、侗台语和苗瑶语同属汉藏语系,而在《侗台语的发生学关系》一文中分析了将近 50 个的汉藏语、侗台语、南岛语和南亚语的对应词,认为其间有发生学关系,是从古华南语发展过来的同源词¹,而用之为反驳汉台语接触关系之说的证据。吴安其至今仍关注汉藏语以及汉语和侗台语的关系。

2011-2012 年,泰国马哈萨拉堪大学(Maharakam University)的师生给汉泰对应词研究做出了很大的贡献。Gan Ying 在 2011 年完成的《A Study of Cognates in Thai, Zhuang and Cantonese》硕士论文中分析了 746 个泰语、壮语和粤语的同源词。分析结果显示,在 764 个同源词中,465 个是泰语和壮语同源词,596 个是泰语和粤语同源词,450 个是壮语和粤语的同源词,350 个是泰语、壮语和粤语的同源词。塔纳楠助教授(Thananan Trongdee)及其研究生 Guo Lushan 合作研究了粤语与侗台语的关系。塔纳楠首先和 Guo Lushan 于 2012 年发表了《侗台语与广府粤语》(《The Relationship between Kam-Tai languages and Guangfu Yue》)。他们在文中比较分析了广府粤语、泰语、壮语、布依语和侗语的对应词。其研究结果显示,声韵调对应整齐的对对应词有 250 个,是同源词,而某语音单位可对

¹吴安其. 2009. 侗台语的发生学关系. 语言研究. 29(4):23.

应的对应词有 150 个，是关系词。在同源词当中，占最多比例的词类是动词，次之为名词，依次为 43.6%和 32.8%。

泰国乌汶大学汉语副教授魏清（Metcha Sodsongkrit）从 21 世纪初就开始采用历史语言学的比较法分析汉语和泰语东北部方言对应词的语音对应规律来讨论汉语和泰语东北部方言的关系。规模最大的是 2013 年出版的《汉语和东北泰语对应词词典》（《Chinese And North Eastern Thai Dictionary》），书中汇集了将近 570 多个对应词，可细分为 400 多个汉语和单音节东北泰语对应词和 170 多个汉语和双音节东北泰语对应词。经过长期的研究，他认为汉语和泰语东北部方言具有接触或同源关系。

2014 年，塔纳楠助教授又和 Wang Yangming 于 2014 年发表了《侗台语与钦廉粤语的关系》（《The Relationship between Kam-Tai language and Qinlian Yue language》）。他们在文中比较分析了钦廉粤语、泰语、壮语、布依语和侗语的对应词。其研究结果显示，声韵调对应整齐的对对应词有 96 个，是同源词；某语音单位可对应的对应词有 61 个，是关系词；语音单位对应得不整齐的对对应词有 41 个，是借词。在同源词当中，占最多比例的词类是动词，次之为名词，依次为 42.70%和 35.41%。同时，塔纳楠和 Chuan Cheng 发表了《侗台语与高阳粤语的关系》（《The Relationship between Kam-Tai language and Gaoyang Yue language》）。他们在文中比较分析了高阳粤语、泰语、壮语、布依语和侗语的对应词。其研究结果显示，声韵调对应整齐的对对应词有 200 个，是同源词，而某语音单位可对应的对应词有 201 个，是关系词。在同源词当中，占最多比例的词类是名词，次之为动词，依次为 43.9%和 33.5%。最终，塔纳楠和 Chuan Cheng 认为侗台语和高阳粤语可能有亲属关系，双方也可能通过语言的接触而互相借用词语或向第三方借用词语。

2017 年，玉光香在《泰语中汉语借词的语音研究》硕士论文中采用历史层次分析法来比较分析泰语汉借词的音义对应，而将其分为古汉语借词（老借词）、近代汉语借词（新借词）和现代汉语借词。老借词来源于上古汉语，新借词来源于潮汕话，现代汉语借词来源于普通话。同年，顾雄伟（Chatuwit Keawsuwan）在《从汉语古典文献探泰语“Lai Sue”的词源》（《Investigating Etymological Construction of “Lai Sue” in Chinese Documentary》）一文中通过考察汉语古典文献以及采用历史语言学的比较方法来探索素可泰碑文“Lai Sue”一词的词源。据文献考察，汉语古典文献中有“文书”一词。在比较分析时，顾雄伟发现“文”的语义与泰语“Lai Sue”的“Lai”相似，“书”的语义与泰语“Lai Sue”的“Sue”相似，“书”的中古音可与泰语“Lai Sue”的“Sue”对应。据分析结果，顾雄伟认为泰语“Lai Sue”该来源于隋朝至宋朝期间的汉语古词，“Lai”是汉语“文”的义译词，“Sue”是汉语“书”的音译词。

五、结语

在语言学界中，西方学者在 19 世纪后半叶就已开始比较分析音义可对应的汉泰对应词而从之讨论汉台语的关系及其系属问题。当时的研究不足在于材料不充分，故在讨论东亚或东南亚语言的关系及其系属问题时，部分学者不可定下结论，而另一部分学者有分歧意见。尽管如此，孔好古在此时发现了印度支那语系语言的音变规律和声调与清浊声母的关系，这一发现给东方语言关系的研究建立了基石。直到 20 世纪前半叶，汉泰对应词的研究材料比上世纪更加丰富，在吴克德的著作中就收集了 600 多个汉台对应词。在比较对象方面，学者们除了以泰语为台语的代表而与汉语比较外，还参考了不

少台语。虽然如此，丰富的材料或比较对象、比较方面的多元化，似乎对解答汉台语的关系及其系属问题没有很大的作用。相反，部份学者却察觉到汉台语的借用关系，争论不休。不过，就因为汉台语的关系未能解决，才引起了东方学者们的注目，这对往后的汉语、泰语或台语的研究有很大的贡献。如上所论述，20 世纪前半叶的争论使东方语言学的论坛扩大，而 20 世纪后半叶是汉泰对应词研究的最美时期。汉语、泰语或台语依然作为重要的比较对象，但注重研究汉泰对应词并讨论汉台语关系及其系属问题的学者明显增多。西方学者、中泰学者、日本学者皆积极地给汉台语的关系及其系属问题下了很大的功夫，研究著作数不胜数，研究结果累累。在此阶段，即使学者们对汉台语的关系及其系属问题仍没有完美的答案，但国际性的合作使汉泰对应词的研究进展得快，有助于解析汉台语的关系。在 21 世纪至今，专门分析汉泰对应词而讨论汉台语关系的研究著作颇多，大小型都有。另外，研究不同方向的学者们看到汉泰语对应词的作用，而以其为汉泰语古音、词源或民族等方面的研究的佐证。遗憾的是，长达 150-160 多年的研究，汉台语的关系至今仍是未解之题。

参考文献

泰文

- กาน หยิง. 2554. **การศึกษาคำร่วมเชื้อสายในภาษาไทย ภาษาจ้วงและภาษาจีนกวางตุ้ง**. ปริญญาโท ศศ.ม. (ภาษาและวรรณกรรมไทย-จีน). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โก ถู่ซ่าน, และธณันท์ ตรงดี. 2555. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากัม-ไทกับภาษาเยว่ถิ่นกวางฝู. **วารสารช่อพะยอม**. 23: 147-159.
- จตุริทย์ แก้วสุวรรณ. 2560. การศึกษาที่มาของความหมายและวิธีการสร้างคำ “ลายสือ” ในเอกสารจีน. **วารสารอักษรศาสตร์**. 46(2): 217-246.
- ฉวน เฉิง, และธณันท์ ตรงดี. 2557. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากัม-ไทกับภาษาเยว่ถิ่นกาวหยาง. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**. 7(2): 32-41.
- เฉลิม ยงบุญเกิด. 2512. **ภาษาไทย ภาษาจีน**. พระนคร: ศูนย์การพิมพ์.
- ช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ, พระวรเวทย์พิศิษฐ์, และพระยาอนุমানราชธน. 2489. **ภาษาจีนและภาษาไทยถิ่นเป็นประโยชน์-เพียงใดในการค้นคว้าหาที่มาของคำในภาษาไทย**. ปริญญาโท อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพิน มโนมัยวิบูลย์. 2547. คำสองพยางค์และคำซ้อนในภาษาไทย: การสืบหาความหมายจากภาษาจีน. **วารสารอักษรศาสตร์**. 33(1): 1-15.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. 2513. **ภาษาถิ่น**. สงขลา: วิทยาลัยครูสงขลาและวิทยาลัยการศึกษาสงขลา.
- มัณฑนา โตเดชะวัฒนา, และประพิน มโนมัยวิบูลย์. 2545. **การศึกษาศัพท์ปฏิกากระหว่างภาษาจีนกวางตุ้งกับภาษาไทย**. ปริญญาโท อ.ม. (ภาษาจีน). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. 2552. รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีน. **วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา**. 14(2): 124-162.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. 2553. การศึกษาวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ของภาษาตระกูลไท-จีน เรื่อง ความสัมพันธ์ของเสียง/h ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับเสียง/h ในภาษาจีน. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่**. 3(2): 68-90.

- เมฆม สอดส่องฤๅษ. 2555. การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง
ความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับคำเสริมสร้อยสองพยางค์ภาษาไทยถิ่นอีสาน. **วารสาร
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 9(1): 9-41.
- เมฆม สอดส่องฤๅษ. 2556. **พจนานุกรมคำพ้องภาษาไทยถิ่นอีสาน-ภาษาจีน**.
อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-อุบลราชธานี.
- วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. 2550. คัมภีร์เต๋า: หลักฐานชี้แหล่งกำเนิดของคนไท-ไทย. **วารสาร
ศิลปศาสตร์**. 7(1): 70-111.
- เสถียรโกเศศ(นามแฝง). 2515. **ไทย-จีน**. นครหลวงฯ: บรรณาการ.
- หวาง หยาง หมิง, และธนนันท์ ตรงดี. 2557. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากัม-ไทกับภาษา
เยว่ถิ่นชินเหลียน. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**. 7(1): 184-194.
- อู่ เซ่งหยาง. 2549. การศึกษาเปรียบเทียบคำว่า “เก่ง” ในภาษาไทยและ “keng” ใน
ภาษาจีน. **วารสารจีนศึกษา**. 1(1): 89-100.

英文

- Benedict, Paul K. 1975. **Austro-Thai Language and Culture, with a Glossary
of Roots**. Connecticut: Hraf Press.
- Conrady, A. 1896. **Eine Indochinesische Causativ-Denominativ-Bildung und
ihr Zusammenhang mit den Tonaccenten: Ein Beitrag zur
Vergleichenden Grammatik der Indochinesischen Sprachen,
Insonderheit des Tibetischen, Barmanischen, Siamesischen und
Chinesischen**. Leipzig: Otto Harrassowitz.
- De Lacouperie, T. 1887. **The Languages of China Before The Chinese**.
London: David Nutt, 270, Strand.
- Diller, Anthony V. N., Edmonson, Jerold A., & Luo, Y. 2014. **The Tai-Kadai
Languages**. London and New York: Routledge.
- Van Driem, G. 1999. A New Theory on the Origin of Chinese. **Bulletin of the**

Indo-Pacific Prehistory Association Bulletin. 18: 43-58.

Grierson, George A. 1904. **Linguistic Survey of India(II): Mon-Khmer and Siamese-Chinese Families(including Khasi and Tai).** Calcutta: Office of the Superintendent of Government Printing.

La Vaughn, H. 1992. On the Track of Austric: Part I Introduction. **Mon-Khmer Studies.** 21: 143-177.

Leyden, John C. 1808. On the languages and Literature of the Indo-Chinese Nations. **Asiatic Researches.** 10: 158-289.

Luo, Y. 1997. Expanding the Proto-Tai Lexicon——A Supplement to Li(1977). **Mon-Khmer Studies.** 27: 271-298.

Luo, Y. 1998. Evidence for a Series of Sibilants Clusters in Tai and Sino-Tai Relationship. **Journal of Chinese Linguistics.** 26(1): 71-125.

Luo, Y. 2000. From “Head” to “Toe”: Sino-Tai Lexical Correspondences in Body Part Term. **Journal of Chinese Linguistics.** 28(1): 67-99.

Luo, Y. 2001. The Hypothesis of a New Branch of the Tai Language. In **Essays in Tai Linguistics.** Edited by Kalaya Tingsabadh, M. R., Abramson, A. S., Natthaporn, P., Pranee, K., Kingkarn, T., Theraphan, L., & Amara, P. pp. 177-188. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Luo, Y. 2007. Sino-Tai Words for “Cut”. In **Study in Tai and Southeast Asian Linguistics.** Edited by Harris, J. G., Somsonge, B., Harris, J. E. pp. 155-182. Bangkok: Ekphimthai Press.

Luo, Y. 2010. Sino-Tai Words for “to eat”. **Journal of Language and Linguistics.** 28(2): 25-51.

Manomaivibool, P. 1975. **A Study of Sino-Thai Lexical Correspondences.** Dissertation (Ph. D.). Washington, D.C.: University of Washington.

- Manomaivibool, P. 1976. Layers of Chinese Loanwords in Thai. In **Tai Linguistics in Honor of Fang- Kuei Li**. Edited by T.W., J.G.H., Gething., Kullavanijaya, B. pp. 179-184. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Manomaivibool, P. 1976. Chinese and Thai: are they related genetically. In **Computational Analyses of Asian & African**. (6).
- Manomaivibool, P. 2002. Tracing the meanings of Thai disyllabic words. In **Paper from the Tenth Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society**. Edited by Macken, M. pp. 285-295.
- Maspero, H. 1911. Contribution à l'étude du Système Phonétique des Langues thaï. **Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême- Orient**. 11: 153-169.
- Maspero, H. 1912. Etudes sur la Phonétique historique de la Langue Annamite, Les Initiales. **Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême- Orient**. 12: 1-124.
- Maspero, H. 1920. Le dialecte de Tch'ang-ngan sous les T'ang. **Bulletin de l'Ecole française d'Extrême- Orient**. 20: 1-119.
- Maspero, H. 1926. Les origines de la Civilisation Chinoise. **Annales de Géographie**. 35: 135-154.
- Maspero, H. 1965. **La Chine Antique**. Paris: Universitaires de France Presses.
- Nishida, T. 1975. Common Tai and Archaic Chinese. **Studia Phonologica**. (9): 1-12.
- Shafer, R. 1940. The Vocalism of Sino-Tibetan. **Journal of the American Oriental Society**. 60(3): 302-337.
- Shafer, R. 1944. Problems in Sino-Tibetan Phonetics. **Journal of the American Oriental Society**. 64(3): 137-143.
- Shafer, R. 1950. The Initials of Sino-Tibetan. **Journal of the American**

Oriental Society. 70(2): 96-103.

Shafer, R. 1955. Classification of the Sino-Tibetan Languages. **WORD.** 11(1): 94-111.

Siam(Pseud.). 1879. The Relation of Chinese to Siamese and Cognate Dialects. **China Reconstructs.** 10: 276-280.

Wulff, K. 1934. **Chinesisch und Tai : sprachvergleichende Untersuchungen.** København: Levin & Munksgaard.

中文

曾晓渝. 2004. 汉语水语的同源词. **南开语言学刊.** (2): 43-52.

丁邦新. 2005. **汉语史研究: 纪念李方桂先生百年冥诞论文集.** 台北: 中央研究院语言学研究所.

董为光. 1984. 汉语侗台语源联系举例. **语言研究.** (2): 205-214.

龚群虎. 2000. 汉语上古关系词——流音篇. **民族语文.** (2): 56-60.

龚群虎. 2000. 潮汕话山臻摄韵尾在泰语借词中表现的层次. **语言研究.** (4): 62-65.

龚群虎. 2001. hN-类复辅音的汉泰对应词. **汉语研究.** (2): 2-4.

龚群虎. 2002. **汉泰关系词的时间层次.** 上海: 复旦大学出版社.

胡静. 2003. 论侗台语与古汉语人称代词的来源及发展. **解放军外国语学院学报.** 26(1): 44-49.

蓝庆元. 2004. 汉语与侗台语的几个词族. **广西社会科学.** (11): 128-130.

蓝庆元. 2004. 汉语-侗台语的几个端组对应词. **民族语文.** (6): 16-18.

李敬忠、严学窘. 1985. 壮、汉互通词研究. **广东民族学院学报.** (1-2): 80-96.

梁敏、张均如. 2004. 从汉台语言的数词是否同源说起. **民族语文.** (2): 52-56.

李方桂. 2011. **侗台语论文集.** 北京: 清华大学出版社.

罗美珍. 1983. 试论台语的系属问题. **民族语文.** (2): 30-40.

- 罗美珍. 1994. 三论台语的系属问题. **民族语文**. (6): 1-11.
- 罗永现. 2004. 汉语一侗台语的几个精庄组对应词. **民族语文**. (6): 19-21.
- 罗永现. 2007. 上古汉语的韵尾*-l 与*-r: 侗台语佐证. **东方语言学**. (1): 177-184.
- 罗永现. 2008. 汉台语鱼部、歌部关系词对应考. **汉藏语学报**. (2): 147-156.
- 罗永现. 2011. 汉台语浸 / 湿~沉 / 潜~淹没词族的对应. **广西民族大学学报(哲学社会科学版)**. 33(2): 15-21.
- 罗永现. 2012. 汉台语若干谐声对应考. **民族语文**. (6): 20-25.
- 罗永现. 2012. 台语在汉语历史比较语言学中的地位和作用. **百色学院学报**. 25(3): 30-35.
- 罗永现. 2015. 汉台语之部、微部关系词对应考. **百色学院学报**. 28(4): 33-41.
- 罗永现. 2016. 汉语与台语“贼、战争、敌人” / “掠、偷、抢”的词汇对应. **百色学院学报**. 29(6): 30-34.
- 倪大白. 2010. **侗台语概论**. 北京: 民族出版社.
- 潘悟云. 2000. **汉语历史音韵学**. 上海: 上海教育出版社.
- 潘悟云. 2011. 汉藏语与澳泰语中的“死”. **民族语文**. (6): 3-8.
- 潘悟云. 2013. 东亚语言中的“土”与“地”. **民族语文**. (5): 3-12.
- 沙加尔(著). 2004. **上古汉语词根**. 龚群虎, 译. 上海: 上海教育出版社.
- 王士元(主编). 2005. **汉语的祖先**. 李葆嘉, 译. 北京: 中华书局.
- 邬桂明. 2000. 汉泰语同源词比较——以人体器官名词为例. **解放军外国语学院学报**. 23(3): 40-43.
- 吴安其. 2002. **汉藏语同源研究**. 北京: 中央民族大学出版社.
- 吴安其. 2009. 侗台语的发生学关系. **语言研究**. 29(4): 13-30.
- 邢公畹. 1983. 汉语遇、蟹、止、效、流五摄的一些字在侗台语里的对应. **语言研究**. (1): 134-168.
- 邢公畹. 1989. 论汉语台语“关系字”的研究. **民族语文**. (1): 12-27.

- 邢公畹. 1991. 关于汉语南岛语的发生学关系问题——L·沙加尔《汉语南岛语同源论》述评补证. 民族语文. (3): 1-14.
- 邢公畹. 1999. 汉台语比较手册. 北京: 商务印书馆.
- 玉光香. 2017. 泰语中汉语借词的语音研究. 云南师范大学.
- 郑张尚芳. 2013. 上古音系. 上海: 上海教育出版社.

บทสรุปภาษาไทย โดยผู้เขียน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาคำปฎิภาคจีน-ไทย

บทนำ

การศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทย คือ การวิจัยที่ใช้วิธีการเปรียบเทียบทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์วิเคราะห์เสียงและความหมายที่ปฏิภาคกันของคำปฏิภาคจีน-ไทย เพื่ออภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยและแก้ปัญหาการจัดกลุ่มตระกูลภาษาของภาษาจีนและภาษาไทยบนพื้นฐานของเสียงและความหมายที่ปฏิภาคกันนั้น

ในบทความนี้ “ภาษาจีน” (Chinese) หมายถึงภาษาที่ชนชาติฮั่นใช้ ประกอบไปด้วยภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอู่ ภาษาถิ่นเซียง ภาษาถิ่นกั้น ภาษาถิ่นเค่อ ภาษาถิ่นเยว่ และภาษาถิ่นหมิ่น “ภาษาไทย” (Thai) หมายถึง ภาษาที่ชนชาติไทยใช้ในราชอาณาจักรไทย ประกอบไปด้วยภาษาถิ่นกลาง ภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาถิ่นเหนือ โบราณเรียกว่า “ภาษาสยาม”(Siamese) ส่วน “ภาษาไท” (Tai) หมายถึงภาษาตระกูลไท ตามการวิจัยของหลี่ฟ่งกั๋ว ภาษาตระกูลไทสามารถแบ่งเป็นภาษาไทกลุ่มเหนือ ภาษาไทกลุ่มกลาง และภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ โดยภาษาไทยจะจัดอยู่ในภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ “คำปฏิภาค” (lexical correspondence) หมายถึงคำของสองภาษาหรือสองภาษาขึ้นไปที่เกี่ยวข้องเสียงและความหมายสามารถปฏิภาคกันได้ คำปฏิภาคมักถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานในการตัดสินความสัมพันธ์แบบเครือญาติหรือการสัมผัสระหว่างภาษา หากคำปฏิภาคของสองภาษาหรือสองภาษาขึ้นไปมีลักษณะเป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognate word) จำนวนมาก แสดงว่าภาษานั้นอาจมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ หากคำปฏิภาคของสองภาษาหรือสองภาษาขึ้นไปมีลักษณะเป็นคำยืม (loanword) จำนวนมาก แสดงว่าภาษานั้นอาจมีความสัมพันธ์แบบการสัมผัส หากคำปฏิภาคของสองภาษาหรือสองภาษาขึ้นไปมีลักษณะเป็นคำชั้นลึก (substratum) คำชั้นผิว (superstratum) หรือคำชั้นเคียง (adstratum) จำนวนมาก แสดงว่าภาษานั้นอาจมีความสัมพันธ์แบบการสัมผัส และอยู่ในระหว่างการสับเปลี่ยนภาษา ที่ต้องสังเกตก็คือ คำปฏิภาคของสองภาษาหรือสองภาษาขึ้นไปไม่สามารถจะเป็นคำร่วมเชื้อสาย คำ

ยืม คำชั้นลึก คำชั้นผิว หรือคำชั้นเคียงไปได้ทั้งหมด “คำสัมพันธ์” (related lexicon) จึงถูกนำมาเรียกรวมคำปฏิกิริยาที่อาจมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติหรือการสัมผัสภาษาก็ได้ นอกจากนั้น “คำสัมพันธ์” ยังสามารถใช้เรียกคำปฏิกิริยาที่ความสัมพันธ์ไม่ชัดเจนก็ได้

ในการสืบหาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย คำปฏิกิริยาจีน-ไทยมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในบทความนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมและสรุปการศึกษาคำปฏิกิริยาจีน-ไทยทั้งในและนอกประเทศ เน้นการศึกษาที่เปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยเป็นหลัก โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 สมัย: สมัยที่ 1 คือการศึกษาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19; สมัยที่ 2 คือการศึกษาในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20; สมัยที่ 3 คือการศึกษาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20; สมัยที่ 4 คือการศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 21 ถึงปัจจุบัน

สมัยที่ 1 การศึกษาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19

ครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงริเริ่มการศึกษาคำปฏิกิริยาจีน-ไทย ผู้วิจัยชาวเยอรมัน Schönn คือผู้วิจัยชาวตะวันตกคนแรกที่เริ่มสืบหาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาสยามผ่านการวิเคราะห์เสียงและความหมายที่ปฏิกิริยากันของภาษาจีนและภาษาสยาม โดยในปี ค.ศ.1867 เขาได้ทำการศึกษาคำปฏิกิริยาจีนกลาง จีนฮกเกี้ยน สยาม และตีพิมพ์บทความเรื่อง “Das Siamesische und das Chinesische” ถัดมาในปีค.ศ. 1879 สยาม(นามปากกา) ได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง “The Relation of Chinese to Siamese and Cognate Dialects” แสดงการวิเคราะห์เสียงปฏิกิริยาของภาษาจีนถิ่นเยว่และภาษาสยามจำนวนเกือบร้อยคำ โดยเน้นศึกษาการปฏิกิริยาและวิวัฒนาการของเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย ในการสืบค้นที่มาของคำปฏิกิริยาเหล่านั้น เขาได้ทำการเปรียบเทียบคำปฏิกิริยากับภาษาสันสกฤต ภาษาไทใหญ่ ภาษาอาหม ภาษาธิเบต ภาษาพม่า ภาษาปะหล่อง ภาษาจีนฮกเกี้ยน (ถิ่นผู้เจี้ยนและถิ่นเซี่ยเหมิน) ภาษาญี่ปุ่นด้วย แต่สุดท้ายแล้วเขาก็ไม่ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยอย่างชัดเจน

ผู้วิจัยชาวฝรั่งเศส Terrien De Lacouperie ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาสยามต่อในปีค.ศ. 1883 เขาได้รวบรวมคำร่วมเชื้อสายของภาษาจีน ภาษาทิเบต ภาษาสยาม ภาษาไทใหญ่ จำนวน 30 คำ เพื่อใช้เป็นข้อพิสูจน์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติของภาษาสยาม ภาษาจีนและภาษาทิเบต โดยตีพิมพ์ลงในบทความเรื่อง “Chinese and Siamese” แต่พบว่า Lacouperie ได้ปฏิเสธความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างภาษาจีนและภาษาไทในเวลาต่อมา โดยในปีค.ศ.1886 เขาได้ตีพิมพ์หนังสือเรื่อง “The Languages of China Before The Chinese” ซึ่งอภิปรายการมาถึงของชนพื้นเมืองดั้งเดิมและชนชาวฮั่นในดินแดนจีน และกล่าวถึงระบบเสียง ความหมาย และไวยากรณ์ของภาษาชนพื้นเมืองดั้งเดิมในภาษาจีน พร้อมทั้งแสดงการวิเคราะห์คำศัพท์ของภาษาชนพื้นเมืองดั้งเดิมในเอกสารจีนโบราณ เช่น 《尔雅》《方言》《说文解字》 โดยในเอกสาร《方言》 เขาค้นพบลักษณะการปฏิเสธของเสียงพยัญชนะระหว่างภาษาจีน ภาษาเวียดนาม ภาษาไท ภาษาจีนถิ่นเยว่ และภาษาเสฉวน และเข้าใจว่าในจำนวนคำปฏิเสธที่พบทั้งหมดพันกว่าคำนั้น คำปฏิเสธจีน-ไทจำนวน 325 คำคือคำยืม Lacouperie ได้จัดภาษาที่พบในดินแดนจีนไว้ในสองคลังภาษา คือ คลังภาษาอินโด-แปซิฟิก และคลังภาษาทुरาโน-ซีเชียน ภาษาสยามจัดอยู่ในคลังภาษาอินโด-แปซิฟิก ตระกูลภาษาอินโดจีน กลุ่มภาษาไท-ไทใหญ่ แขนงภาษาลาว-ภาษาสยาม ส่วนภาษาจีนถูกจัดอยู่ในคลังภาษาทुरาโน-ซีเชียน ตระกูลภาษาคุนหลุน กลุ่มภาษาจีน Lacouperie เข้าใจว่าภาษาจีนและภาษาไทมีการสัมผัสภาษามาอย่างยาวนาน จึงทำให้คำศัพท์หนึ่งในสามของภาษาไทมีความคล้ายคลึงกับคำจีนโบราณ จึงไม่ได้จัดภาษาจีนและภาษาสยามอยู่ในคลังภาษาเดียวกัน และสนับสนุนความสัมพันธ์แบบการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาจีนและภาษาไท

ในทางกลับกัน August Conrady ผู้วิจัยจีนศึกษาชาวเยอรมัน เข้าใจว่าภาษาจีนและภาษาสยามมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และเห็นด้วยกับการจัดตระกูลภาษาอินโดจีนของนักภาษาศาสตร์ชาวสวีเดน Emile Forchhammer และนักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมัน

Ernst Kuhn ซึ่งก็คือภาษาทิเบตและภาษาพม่าจัดอยู่ในตระกูลภาษาอินโดจีนกลุ่มภาษาตะวันตก ภาษาจีนและภาษาสยามจัดอยู่ในตระกูลภาษาอินโดจีนกลุ่มภาษาตะวันออก Conrady ได้ทำการวิเคราะห์การปฏิภาคทางสัทศาสตร์ อรรถศาสตร์และไวยากรณ์ของภาษาในตระกูลภาษาอินโดจีนเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างภาษาทิเบต ภาษาพม่า ภาษาจีนและภาษาสยาม นอกจากนั้น เขายังค้นพบว่าภาษาในตระกูลภาษาอินโดจีนมีความคล้ายกันอย่างมากทางด้านวิวัฒนาการ หนึ่งคือ สรรพกริยาและอกรรมกริยาในสมัยโบราณนั้นจะแบ่งแยกความแตกต่างโดยพยัญชนะเสียงอโฆษะและเสียงโฆษะ สรรพกริยาจะใช้พยัญชนะเสียงอโฆษะ ส่วนอกรรมกริยาจะใช้พยัญชนะเสียงโฆษะ สองคือ เสียงโฆษะมักวิวัฒนาการเป็นเสียงอโฆษะ สามคือ พยัญชนะเสียงอโฆษะและเสียงโฆษะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสูงต่ำของวรรณยุกต์ พยัญชนะเสียงอโฆษะจะทำให้เสียงวรรณยุกต์สูง พยัญชนะเสียงโฆษะจะทำให้เสียงวรรณยุกต์ต่ำ

สมัยที่ 2 คือการศึกษาในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20

ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20 นักภาษาศาสตร์ชาวไอร์แลนด์ George Abraham Grierson ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ “Linguistic Survey of India” ซึ่งแสดงการวิเคราะห์ทางสัทศาสตร์และวิวัฒนาการของเสียงของคำปฏิภาคจีน-สยาม พร้อมทั้งอภิปรายข้อเหมือนทางด้านไวยากรณ์ของภาษาจีนและภาษาสยาม เขาเห็นว่าภาษาจีนและภาษาสยามมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และควรจัดให้อยู่ในตระกูลภาษาอินโดจีนกลุ่มภาษาจีน-สยาม

ผู้วิจัยชาวฝรั่งเศส Henri Maspero มีความสนใจในความสัมพันธ์ของภาษาตะวันออกตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เขาเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาไทยในปี ค.ศ.1911 ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Contribution à l'étude du système phonétique des langues thai” จากนั้นจึงศึกษาภาษาจีนถิ่นฉางอันในสมัยราชวงศ์ถังในปีค.ศ.1920 ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Le dialecte de Tch'ang-ngan sous les T'ang” เขาเห็นว่าเสียงของภาษาจีน

โบราณนั้นได้ถูกเก็บรักษาไว้ในคำปฐกถาภาษาไทย จึงได้คัดเลือกคำปฐกถาจีน-ไทยมาประมาณ 50-60 คำมาเป็นหลักเกณฑ์ของการสืบสร้างภาษาจีนโบราณ Maspero พบว่าภาษาจีนและภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกันในบางประการ หนึ่งคือ หน่วยคำของภาษาจีนและภาษาไทยล้วนเป็นคำพยางค์เดียว สองคือ พยัญชนะเดี่ยวของภาษาจีนและภาษาไทยมีน้อย แต่พยัญชนะควบกล้ำมีมาก สามคือ ภาษาจีนและภาษาไทยล้วนมีพยัญชนะท้ายแม่กนก กง กบ กต กก สีคือ วรรณยุกต์ของคำภาษาจีนและภาษาไทยล้วนขึ้นอยู่กับเสียงอโฆชะและเสียงโฆชะของพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย Maspero เห็นว่าภาษาจีนและภาษาไทยมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และควรจัดอยู่ในตระกูลภาษาอินโดจีนกลุ่มภาษาจีน-สยาม ส่วนภาษาทิเบตและภาษามอญนั้นควรจัดอยู่อีกกลุ่มหนึ่ง

ในยุคปี 30 นักวิจัยชาวเดนมาร์ก Kurt Wulff ได้รวบรวมคำปฐกถาจีน-ไทถึง 600 กว่าคำ เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย โดยตีพิมพ์อยู่ในหนังสือชื่อ “Chinesisch und Tai: Sprachvergleichende Untersuchungen” ในปีค.ศ. 1934 นอกจากนั้น เขายังได้ค้นพบหลักเกณฑ์การปฐกถาของวรรณยุกต์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย หลังจากนั้นไม่นาน นักวิจัยชาวไทยได้เริ่มสนใจวิเคราะห์คำปฐกถาจีน-ไทย พระยาอนุมานราชธนได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ “จีน-ไทย” ในปีค.ศ. 1935 เพื่ออธิบายคำปฐกถาจีน-ไทยทางด้านอรรถศาสตร์และวัฒนธรรม ท่านทรงเห็นว่าภาษาจีนและภาษาน่าจะมีการสัมผัสทางภาษาเมื่อโบราณนานมา จากนั้น ช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจได้ศึกษาผลงานของพระยาอนุมานราชธน และรวบรวมคำปฐกถาจีนถิ่นเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นจำนวน 35 คำเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของภาษาจีนและภาษาไทยถิ่น โดยนำเสนอในวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาษาจีนและภาษาไทยถิ่นเป็นประโยชน์เพียงใดในการค้นคว้าหาที่มาของคำในภาษาไทย” ในปีค.ศ. 1946

ในยุคปี 40 ความเคลือบแคลงใจต่อความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยของบรรดานักวิจัยเพิ่มมากขึ้น นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน Robert Shafer ได้

ทำการศึกษาระยะกึ่งอินโดจีน(ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต) และตีพิมพ์บทความในปีค.ศ. 1940, 1944, 1950 เรื่อง “The Vocalism of Sino-Tibetan”, “Problems in Sino-Tibetan Phonetics”, “The Initials of Sino-Tibetan” ตามลำดับ ต่อมาในปีค.ศ.1955 เขาได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Classification of the Sino-Tibetan Languages” โดยสรุปว่า ในคำปฐกษัตริย์ของภาษาตระกูลจีน-ทิเบตทั้งหมดจากการวิจัยในปีค.ศ.1940, 1944, 1950 นั้น 216 คำคือคำปฐกษัตริย์ของภาษาทิเบตโบราณ-จีน 199 คำคือคำปฐกษัตริย์ของภาษาทิเบตโบราณ-พม่า 122 คำคือคำปฐกษัตริย์ของภาษาจีน-ไท 101 คำคือคำปฐกษัตริย์ของภาษาพม่า-จีน 63 คำคือคำปฐกษัตริย์ของภาษาทิเบตโบราณ-ไท 38 คำคือคำปฐกษัตริย์ของภาษาพม่า-ไท Shafer ได้ทำการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลจีน-ทิเบตตามข้อมูลนี้ และเห็นว่าคำภาษาไท บางคำสามารถปฐกษัตริย์กับภาษาในตระกูลจีน-ทิเบตได้ ดังนั้นภาษาไทจึงถือว่าเป็นภาษาในตระกูลจีน-ทิเบตได้ แต่ว่าเนื่องจากภาษาจีนและภาษาไทไม่ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเท่ากับภาษาจีนและภาษาทิเบต การจัดให้ภาษาจีนและภาษาไทอยู่กลุ่มภาษาเดียวกัน แต่ภาษาทิเบตกับภาษาพม่าอยู่อีกกลุ่มหนึ่งเป็นการไม่เหมาะสม ภาษาตระกูลจีน-ทิเบตจึงควรแบ่งออกเป็นกลุ่มภาษาจีน กลุ่มภาษาไท กลุ่มภาษาทิเบต กลุ่มภาษาพม่า กลุ่มภาษาবারิค และกลุ่มภาษากะเหรี่ยง

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน นักวิจัยชาวอเมริกัน Paul K. Benedict ได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Thai, Kadai, and Indonesian: A New Alignment in Southeastern Asia” ในปีค.ศ.1942 ในบทความนี้ เขาได้วิเคราะห์เสียงปฐกษัตริย์ระหว่างภาษาไท ภาษากะได และภาษาอินโดนีเซีย พบว่าทั้งสามภาษามีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ จึงตั้งตระกูลภาษาออสโตร-ไทขึ้นมา นอกจากนั้น Benedict ยังได้วิเคราะห์คำปฐกษัตริย์จีน-ไทยจำนวนหนึ่ง เช่น คำจำนวนนับ คำเรียกอวัยวะของร่างกาย คำเรียกชื่อสัตว์ ซึ่งเขาเห็นว่าคำเหล่านั้นคือคำยืม และภาษาจีนกับภาษาไทมีความสัมพันธ์แบบการสัมผัสภาษาเท่านั้น

สมัยที่ 3 คือการศึกษาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20

ในยุคนี้นักภาษาศาสตร์ยังคงพยายามพิสูจน์ทฤษฎี “Austro-Thai” ของเขา ในปีค.ศ. 1967 เขาได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง “Austro-Thai and Chinese” ซึ่งรวบรวมคำยืมจีน-ไททั้งหมด 218 คำ เพื่อพิสูจน์ทฤษฎีที่ว่าภาษาจีน-ทิเบตและภาษาไทมีความสัมพันธ์แบบการสัมผัสภาษาเท่านั้น จากนั้นในยุคนี้นักภาษาศาสตร์ได้ทำการวิจัยคำปฏิภาคจีน-ไทย โดยเสนอเป็นดัชนีนิพนธ์เรื่อง “A Study of Sino-Thai Lexical Correspondences” ในปีค.ศ. 1975 ในการวิจัยนี้ ประพันธ์ได้ศึกษารูปแบบการปฏิภาคของพยัญชนะต้น สระและวรรณยุกต์ของคำปฏิภาคจีน-ไทยจำนวน 620 คำ และสรุปว่าคำปฏิภาคจีน-ไทยเป็นได้ทั้งคำร่วมเชื้อสาย คำยืมจากจีน คำยืมจากไทย และคำยืมจากถิ่นอื่น ในปีถัดมา หลี่ฟงกั๋วได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง 《汉台语》 ซึ่งรวบรวมคำปฏิภาคจีน-สยามจำนวนร้อยกว่าคำ และจากการศึกษาคำปฏิภาคเหล่านั้น หลี่ฟงกั๋วเห็นว่าภาษาจีนและภาษาไทมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ

ในยุคนี้นักภาษาศาสตร์และนักภาษาศาสตร์สร้างคุณูปการอันใหญ่หลวงต่อการศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไท ในปีค.ศ. 1983 สิงกงหวานได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง 《汉语遇、蟹、止、效、流五摄的一些字在侗台语里的对应》 ซึ่งรวบรวมคำปฏิภาคของภาษาจีนและภาษาไทจำนวน 70 กว่าคำ ความพิเศษของงานวิจัยชิ้นนี้คือ สิงกงหวานได้ทำการสืบสร้างภาษาจีน-ไทดั้งเดิมให้แก่คำปฏิภาคบางคำ เช่น คำว่า “睹” สามารถปฏิภาคกับคำว่า “ดู” และเสียงภาษาจีน-ไทดั้งเดิมคือ[*tag(上)] ตามผลการวิจัย สิงกงหวานเห็นว่าเสียงของภาษาจีนและภาษาไทมีวิวัฒนาการที่เป็นระบบ และการปฏิภาคของคำก็เป็นระบบปฏิภาคแบบเครือคำ เช่นคำว่า “要、腰” สามารถปฏิภาคกับคำว่า “เอา” และ “เอว” ได้ ดังนั้น สิงกงหวานจึงได้เสนอทฤษฎี “ภาษากลุ่มจีน-ไท” ขึ้นมา หลังจากนั้น ในผลงานชิ้นอื่นๆ ของสิงกงหวาน ไม่ปรากฏการสืบสร้างเสียงภาษาจีน-ไทดั้งเดิมอีก แต่เขายังคงศึกษาคำปฏิภาคจีน-ไทยอยู่เรื่อยมา พร้อมทั้งเห็นว่าคำปฏิภาคจีน-ไทสามารถเป็นหลักฐานอันเพียงพอต่อการ

พิสูจน์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติของภาษาจีนและภาษาไทได้ จนกระทั่งในปีค.ศ.1991 หลังจากทีลิ่งกงหวานได้ให้ข้อคิดเห็นในงานวิจัยของ Laurent Sagart พร้อมทั้งยกหลักฐานสนับสนุนทฤษฎี “Sino-Austronesian Theory” เขาจึงได้ตั้งตระกูลภาษา “Sino-Tibetan-Tai-Austronesian(汉藏泰澳语系)” ขึ้นมา

ในปีค.ศ.1983 หลัวเหมยเจินได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง 《试论台语的系属问题》 ซึ่งรวบรวมคำปฏิภาคจีน-ไทและแสดงการอภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไท หลัวเหมยเจินเห็นว่าคนไทในอดีตเดิมคือคนมลายู ใช้ภาษามลายู แต่เนื่องจากภาษาได้รับอิทธิพลอย่างมากจากภาษาตระกูลจีน-ทิเบต จึงทำให้ภาษามลายูขาดการใช้หรือรวมเข้ากันกับภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ภาษาไทปัจจุบันคือภาษาที่พัฒนาต่อเนื่องมาบนพื้นฐานของตระกูลจีน-ทิเบต ดังนั้นภาษาไทปัจจุบันและภาษาตระกูลจีน-ทิเบตจึงมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ภาษาจีนและภาษาไทสามารถรวมอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ทิเบตได้